

Inburgering in Vlaanderen en Brussel

Vlaamse overheid

INBURGERING

'Als nieuwkomer voelde ik mij soms verdwaald, bijna opnieuw een baby... Je moet in zekere zin helemaal opnieuw beginnen. De inburgeringscursussen stimuleerden me om mijn eerste stappen te zetten. Ik leerde de taal en de sociale 'spelregels'.

Juan Carlos - Peru

Het inburgeringstraject

In Vlaanderen en Brussel wonen mensen die afkomstig zijn uit alle hoeken van de wereld. Die nieuwe burgers moeten op alle vlakken hun plaats in deze samenleving vinden. Ze moeten hun rol kunnen opnemen als burger, ouder, werknemer, ondernemer, student, lid van een vereniging, ...

Inburgering biedt hen daarvoor een eerste opstap. Het inburgeringstraject laat inburgeraars toe de nodige kennis op te doen en hun vaardigheden verder te ontwikkelen. Het primaire inburgeringstraject, dat door het onthaalbureau georganiseerd wordt, bestaat daarom uit een vormingsprogramma, ondersteund door een individuele begeleiding op maat van de inburgeraar. Het vormingsprogramma wordt samengesteld uit maatschappelijke oriëntatie, lessen Nederlands en loopbaanoriëntatie.

De mannelijke vorm is in deze brochure genderneutraal bedoeld.

Maatschappelijke oriëntatie

Tijdens de cursus maatschappelijke oriëntatie maken inburgeraars kennis met de Vlaamse en Belgische samenleving. Die cursus is deels praktisch opgevat, bijvoorbeeld: Hoe gebruik ik het openbaar vervoer? Waar kan ik medische hulp vinden? Welke opvang- en onderwijsmogelijkheden hebben mijn kinderen? ...

Deelnemers krijgen kennis en vaardigheden aangereikt die ze nodig hebben om actief aan de samenleving deel te nemen. Daarbij wordt steeds vertrokken vanuit de voorkennis en leerbehoeften van de inburgeraars. Inburgeraars met schoolgaande kinde-

'Tijdens de cursus maatschappelijke oriëntatie heb ik heel veel bijgeleerd. Ik woon al 30 jaar in België, maar ik heb in die zes weken veel meer geleerd dan in die 30 jaar!'
Mimount uit Marokko

'Ik had een vraag over hoe ik kinderbijslag moest aanvragen voor mijn twee kinderen. In de les hebben we samen met de docent en andere ouders met dezelfde vraag gezocht waar we daarvoor terecht konden. Nu weet ik waar ik moet zijn als ik nog vragen heb over kinderbijslag. We hebben tijdens onze zoektocht ook ontdekt waar we met andere vragen in verband met de kinderen terecht kunnen.'
Touran uit Iran

ren hebben bijvoorbeeld meer vragen rond onderwijs dan een alleenstaande inburgeraar die op zoek is naar gepaste medische begeleiding voor zijn zieke moeder.

De antwoorden op vragen en leerbehoeften worden niet simpelweg door de docent voorgekauwd. Van de cursisten wordt tijdens de lessen een actieve inbreng verwacht. Ze moeten zowel zelfstandig als samen met de medecursisten oplossingen zoeken voor probleemsituaties.

Naast kennis en vaardigheden staan ook waarden en normen centraal. Het is uiterst belangrijk dat inburgeraars weten welke waarden en normen een diverse Vlaamse en Belgische samenleving schragen.

Maatschappelijke oriëntatie wordt aangeboden door het onthaalbureau. Een standaardaanbod duurt 60 uur. De cursist kan de lessen volgen in zijn eigen taal of in een contacttaal. De lessen worden niet alleen overdag maar ook 's avonds en in het weekend aangeboden.

Nederlands als tweede taal

Inburgering begint met taal. Het is evident dat nieuwe burgers de taal van hun nieuwe thuisland leren. Tijdens het inburgeringstraject verwerven inburgeraars een basiskennis Nederlands.

Om te bepalen welke cursus Nederlands

als tweede taal (NT2) het meest geschikt is, vraagt het onthaalbureau een advies aan het Huis van het Nederlands. Een consulent van het Huis van het Nederlands doet daarvoor een intake van de inburgeraar. Laaggeschoolden of 'traaglerenden' worden doorverwezen naar een centrum voor basiseducatie. Een standaardcursus bestaat uit 240 lessen. Hogergeschoolden of 'snellerenden' kunnen terecht bij een centrum voor volwassenenonderwijs, waar ze een standaardcursus van 120 lessen kunnen volgen. Inburgeraars die hogere studies willen aanvatten en die voldoen aan de toelatingsvoorwaarde voor het hoger onderwijs, kunnen instappen in een cursus van maximaal 90 uur. Die cursussen worden georganiseerd door universitaire talentcentra. Voor ongeletterde of zeer laaggeschoolde inburgeraars bestaat een NT2-traject uit 600 lessen.

Loopbaanoriëntatie

De doelgroep van inburgering is heel heterogeen. Elke inburgeraar heeft zijn eigen bagage van kennis en competenties. Elke inburgeraar heeft ook eigen verwachtingen bij de uitbouw van zijn leven in zijn nieuwe thuisland. Loopbaanoriëntatie heeft tot doel de inburgeraar te ondersteunen bij het (leren) maken van keuzes om zijn levensloopbaan verder uit te tekenen. Daarbij wordt vertrokken vanuit de wensen van de inburgeraars en de ervaringen en kwalificaties (zoals diploma's) die ze al hebben.

Er zijn drie types loopbaanoriëntatie.

- Inburgeraars met een 'professioneel perspectief' kunnen begeleiding krijgen naar werk en zelfstandig ondernemerschap.
- Inburgeraars met een 'educatief perspectief' worden begeleid naar verdere studie.
- Alle inburgeraars hebben een 'sociaal perspectief' en krijgen begeleiding naar deelname aan het socioculturele aanbod, vrijwilligerswerk en andere vrijetijdsbesteding. Dat type loopbaanoriëntatie wordt ook 'maatschappelijke participatie' genoemd.

De onthaalbureaus in Vlaanderen doen voor loopbaanoriëntatie voor inburgeraars met een professioneel perspectief een beroep op de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling (VDAB). De overige begeleiding doen ze zelf. Bon, het onthaalbureau Inburgering Brussel, biedt zelf de drie types loopbaanoriëntatie aan.

Trajectbegeleiding

'Samen met de VDAB heb ik een vervolgopleiding gevonden die me echt ligt. Eigenlijk wou ik op het land werken, zoals ik vroeger deed in Liberia. Maar toen werd mij duidelijk dat werken in de landbouw in België iets helemaal anders is. Nu volg ik een opleiding 'groendienst'. Het is niet echt landbouw, maar ik kan bezig zijn met planten en dat vind ik super.' Bocar uit Liberia

'Wij proberen in ons werk dingen begrijpelijk te maken voor de mensen, want ze komen met zoveel papieren. We nemen er ook de tijd voor om al die dingen uit te leggen.' Tom, trajectbegeleider.

Iedere inburgeraar heeft vanaf het begin van het inburgeringstraject een trajectbegeleider die hem gidst doorheen het inburgeringstraject. Taal is daarbij geen hindernis. Als de inburgeraar geen of nog niet voldoende Nederlands kent, wordt gebruikgemaakt van de eigen taal van de inburgeraar of van een contacttaal, of wordt gewerkt met een (telefonische) tolk.

De trajectbegeleider is belast met de administratieve opvolging van het inburgeringstraject. Hij verwijst door naar het Huis van het Nederlands en de VDAB of Actiris in Brussel, maakt het inburgeringscontract op en ziet toe op de aanwezigheid van de inburgeraar tijdens het vormingsprogramma.

De trajectbegeleider is echter vooral een vertrouwenspersoon bij wie de inburgeraar terecht kan met allereerste vragen. Als de inburgeraar specifieke vragen heeft of specifieke begeleiding nodig heeft, zal de trajectbegeleider hem in contact brengen met de juiste voorzieningen of organisaties. De trajectbegeleider biedt bijvoorbeeld ondersteuning voor het verkrijgen van een diplomagelijkschakeling, hij kan helpen zoeken naar een gepaste school voor de kinderen, of hij helpt zoeken naar een advo-

caat, een psycholoog, een geschikte woning...

Het is belangrijk dat de inburgeraar zelf mee zoekt naar oplossingen voor zijn hulpvragen. De trajectbegeleider heeft daarbij oog voor wat de inburgeraar tijdens de cursus maatschappelijke oriëntatie geleerd heeft en waarvoor hij dus al zelfstandig oplossingen kan vinden. De trajectbegeleider heeft een zicht op de basiscompetenties, de vaardigheden en het netwerk van de inburgeraar. De hulp van de trajectbegeleider wordt daarmee in de loop van het traject afgebouwd en moet aan het einde van het inburgeringstraject overbodig geworden zijn.

'Je moet je aanpassen aan een nieuwe cultuur en dat is niet zo gemakkelijk. Op het onthaalbureau helpen ze je met veel zaken, zoals officiële documenten. Je krijgt uitleg over gezondheid, geld, onderwijs: alles wat je nodig hebt als je nieuw bent in België. Ze helpen je ook om zelf de weg te vinden, als je die even kwijt bent.'
Maria uit Boliviaë

Het inburgeringscontract en het attest van inburgering

Welk inburgeringstraject een inburgeraar volgt, is vastgelegd in zijn inbur-

geringscontract. Daarin staat welke onderdelen van het vormingsprogramma hij zal volgen en waar en wanneer de cursussen zullen plaatsvinden. Het onthaalbureau houdt daarbij maximaal rekening met de leerbehoeften en vragen van de inburgeraars, en met de adviezen van het Huis van het Nederlands en, voor zover dat nodig is, van de VDAB.

Bij het opmaken van het inburgeringscontract houdt de trajectbegeleider of intakeconsulent ook rekening met de werk- en gezinssituatie van de inburgeraar: Moet de inburgeraar het inburgeringsprogramma combineren met een job of een andere opleiding? Heeft de inburgeraar behoefte aan kinderopvang? Welke bus of trein biedt het beste vervoer naar de lessen? Voor zover dat nodig en mogelijk is, helpt de trajectbegeleider de inburgeraar om de knelpunten uit de weg te ruimen.

Wie een inburgeringscontract ondertekent, gaat het engagement aan om regelmatig het vormingsprogramma te volgen. Dat wil zeggen dat hij tijdens elk onderdeel van het vormingsprogramma minstens 80% van de lessen moet bijwonen. Bij het afronden van het inburgeringstraject ontvangt hij dan een attest van inburgering. Inburgeraars die een attest van inburgering hebben, kunnen rechtstreeks instappen in het secundaire inburgeringstraject.

Maatschappelijke participatie

Inburgeren gebeurt niet alleen in het klaslokaal. De aangeleerde kennis van het Nederlands en de opgedane bagage vanuit de cursus maatschappelijke oriëntatie zijn pas concreet en toepasbaar bij actieve deelname aan de samenleving. Tijdens het hele primaire inburgeringstraject stimuleert het onthaalbureau inburgeraars om een sociaal netwerk uit te bouwen, hun stad of gemeente beter te leren kennen, hun Nederlands te oefenen, lid te worden van een vereniging of sportclub, aan vrijwilligerswerk te doen ...

Enkele voorbeelden:

Vrijwilligers zetten zich in voor inburgeraars

‘Niet alleen stimuleert Inburgering Antwerpen inburgeraars om aan vrijwilligerswerk te doen, het kan zelf ook rekenen op een 15-tal enthousiaste Vlaamse vrijwilligers die zich keer op keer inzetten voor inburgeraars. Zo begeleiden ze inburgeraars persoonlijk bij het kiezen van vrijwilligerswerk, een sportclub of culturele organisatie en waken ze erover dat de kennismaking goed verloopt. Zo wordt de drempel vrees een beetje weggenomen. Onze vrijwilligers geven ook rondleidingen in de stad en organiseren culturele en educatieve uitstappen.’

Eva en Nathalie, team Maatschappelijke Participatie, Inburgering Antwerpen.

Inburgeraars stimuleren om aan vrijwilligerswerk te doen

‘Mijn job bestaat er onder andere in om deelnemers te oriënteren naar vrijwilligerswerk en hen nieuwe dingen te laten ontdekken. Onlangs begeleidde ik Driss, een Marokkaanse man van 33 jaar. Hij is analfabeet, sprak een klein beetje Frans en nauwelijks Nederlands. Hij heeft jaren met de hand kaftans genaaid. Hij kan niet met een machine werken en hij had een zeer laag zelfbeeld. Na zijn cursus maatschappelijke oriëntatie wilde hij aan vrijwilligerswerk doen. Maar hij dacht dat hij niets anders kon dan kaftans maken. Ik heb voor hem vrijwilligerswerk gevonden in het dienstencentrum ‘Harmonie’. Daar helpt hij in de keuken en de bediening in het restaurant. Driss doet zo heel wat nieuwe ervaringen op, breidt zijn sociaal netwerk uit en oefent zijn Nederlands.’

Ingrid, medewerker Maatschappelijke Participatie bon, Inburgering Brussel

Leren fietsen

Fietsen is voor de meesten onder ons vanzelfsprekend. We leren het al tijdens onze kindertijd. Heel wat inburgeraars kunnen of durven niet fietsen. Het onthaalbureau Inburgering Gent oriënteerde 15 inburgeraars naar het Fietsproject van de stad Gent. De cursisten leerden niet alleen fietsen. Ze kregen ook lessen over verkeersveiligheid, leerden de basisverkeersregels en leerden hoe ze hun fiets konden onderhouden en herstellen. Het Fietsproject werd afgesloten met een gezamenlijke fietstocht.

Een Belg in de klas

'Waarom geven Belgen elkaar bloemen cadeau? Hoe zorgen jullie voor je ouderen? Hoe belangrijk zijn dieren voor jullie? Het huwelijk? Familie? Het geloof? Wat weten jullie over ons land? Waarom wordt er zoveel gefietst in België? Hoe en wanneer feliciteer je iemand? ...'

Tijdens de lessen maatschappelijke oriëntatie krijgen inburgeraars vooral input van de lesgever, van elkaar en eventueel van een aantal professionele gastsprekers. Maar hun vragen over geloof, opvoeding, intermenselijke relaties, gewoontes ..., vuren ze het liefst af op 'gewone' Vlamingen. Daarom nodigen Inburgering Oost-Vlaanderen en Inburgering Gent in de loop van de cursussen regelmatig vrijwilligers uit om in gesprek te gaan met een groep inburgeraars.

In heel Vlaanderen en Brussel zijn er vergelijkbare initiatieven die georganiseerd worden door het onthaalbureau of waaraan het onthaalbureau meewerkt: Stadsklap (Antwerpen), Brusselselaar in de klas (Brussel), Café Combinne (Vlaams-Brabant) VriendENTAal (Limburg), Dzijambo (Gent) zijn maar enkele voorbeelden.

Het secundaire inburgeringstraject

Tijdens het primaire inburgeringstraject verwerven inburgeraars kennis en vaardigheden die hen in staat stellen keuzes te maken voor hun verdere levensloopbaan. Tijdens het secundaire inburgeringstraject kunnen ze hun keuze vormgeven. Zo kan de inburgeraar een beroepsopleiding of een opleiding tot zelfstandig ondernemerschap volgen. Daarnaast kan hij ook vervolgcursussen Nederlands als tweede taal volgen en verder studeren.

In tegenstelling tot het primaire traject, wordt het secundaire traject niet door het onthaalbureau georganiseerd maar wordt het aangeboden door de reguliere voorzieningen.

Voor wie is inburgering bedoeld?

Het inburgeringsbeleid is bedoeld voor vreemdelingen van achttien jaar en ouder die zich langdurig in Vlaanderen of Brussel komen vestigen. Ook Belgen die niet in België geboren zijn en van wie minstens een van de ouders niet in België geboren is, behoren tot de doelgroep van het inburgeringsbeleid.

Alle personen die tot de doelgroep van inburgering behoren, hebben recht op een inburgeringstraject. Bepaalde categorieën zijn bovendien verplicht om een dergelijk traject te volgen. Het gaat om:

- personen die recent naar België gemigreerd zijn en zich in Vlaanderen gevestigd hebben;
- bedienaars van erediensten in een door de Vlaamse overheid erkende plaatselijke kerk- of geloofsgemeenschap.

De plicht tot inburgering geldt niet in Brussel. Burgers van een lidstaat van de Europese Unie, de Europees Economische Ruimte en Zwitserland en hun familieleden zijn vrijgesteld van de

verplichting. Die vrijstelling geldt niet voor Belgen en hun familieleden.

Die vrijstelling geldt niet voor familieleden van Belgen of voor inburgeraars met de Belgische nationaliteit die zich recent in Vlaanderen gevestigd hebben.

Verplichte inburgeraars die hun plicht niet nakomen en rechthebbende inburgeraars die hun inburgeringscontract niet naleven, kunnen een administratieve geldboete krijgen. Het systeem van administratieve geldboetes is niet van kracht in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.

Inburgering van minderjarigen

De inburgering van minderjarige anderstalige nieuwkomers gebeurt niet via een inburgeringstraject, maar vooral door school te lopen. Net zoals voor hun leeftijdsgenoten, geldt voor minderjarige anderstalige nieuwkomers het recht op onderwijs en de leerplicht. Veel scholen organiseren onthaalonderwijs dat tot doel heeft hen zo snel mogelijk Nederlands te leren en hen te integreren. Voor het basisonderwijs gebeurt dat via de reguliere klaspraktijk; voor het secundair onderwijs is dat via de onderwijsvorm en studierichting die het nauwst aansluit bij hun individuele capaciteiten.

Het onthaalbureau verzorgt de toeleiding van minderjarige anderstalige nieuwkomers naar een geschikte school of naar het onthaalonderwijs. Als dat nodig is, worden ze ook begeleid naar welzijns- en gezondheidsvoorzieningen. De gemeente informeert hen over het socioculturele aanbod (bijvoorbeeld verenigingen, sportieve en culturele activiteiten, jeugdvoorzieningen) in de gemeente.

Het onthaal- bureau

Er zijn in totaal acht onthaalbureaus: één voor Antwerpen, Brussel, Gent en de vijf Vlaamse provincies. De onthaalbureaus organiseren het primaire inburgerings-traject en begeleiden de inburgeraars vanaf het moment waarop ze zich aanmelden tot het ogenblik waarop ze het attest van inburgering behalen. Voor de invulling van het inburgeringstraject werken ze samen met de Huizen van het Nederlands en de VDAB.

Daarnaast zijn er nog veel andere organisaties die nauw bij het inburgerings-traject betrokken zijn. De centra voor volwassenenonderwijs, centra voor basiseducatie en universitaire talencentra bieden de cursus Nederlands als tweede taal aan. Gemeenten, OCMW's, het Agentschap voor Binnenlands Bestuur en verhuurders van sociale woningen hebben de decretale taak om inburgeraars te informeren over hun recht op of plicht tot inburgering.

Er zijn acht onthaalbureaus. Samen bedienen ze alle gemeenten in Vlaanderen en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Hieronder vindt u de contactgegevens van de hoofdvestigingen. De contactgegevens van alle vestigingen kunt u terugvinden via www.inburgering.be of op de website van het onthaalbureau.

Inburgering Antwerpen

Carnotstraat 110,
2060 Antwerpen

☎ 03 338 70 00
✉ inburgering@stad.antwerpen.be
🌐 antwerpen.inburgering.be

bon - Inburgering Brussel

Toekomststraat 35,
1080 Sint-Jans-Molenbeek

☎ 02 501 66 80
✉ info@bon.be
🌐 brussel.inburgering.be

Inburgering Provincie Antwerpen

Brusselsepoortstraat 8,
2800 Mechelen

☎ 015 28 18 30
✉ onthaalbureau@prismavzw.be
🌐 provincieantwerpen.inburgering.be

Inburgering Gent

Kongostraat 42,
9000 Gent

☎ 09 265 78 40
✉ info@kompasgent.be
🌐 gent.inburgering.be

Inburgering Limburg

Universiteitslaan 3,
3500 Hasselt

☎ 011 30 56 00

✉ onthaalbureau@limburg.be

🌐 limburg.inburgering.be

Inburgering Oost-Vlaanderen

Elfjulistraat 39 C,
9000 Gent

☎ 09 321 86 00

✉ info@oostvlaanderen.inburgering.be

🌐 oostvlaanderen.inburgering.be

Inburgering Vlaams-Brabant

Provincieplein 1,
3010 Kessel-Lo

☎ 016 26 73 50

✉ onthaalbureau@vlaamsbrabant.be

🌐 vlaamsbrabant.inburgering.be

Inburgering West-Vlaanderen

Hoogstraat 98/7,
8800 Rumbeke-Roeselare

☎ 051 69 79 89

✉ inburgering@deSOM.be

🌐 westvlaanderen.inburgering.be

Colofon

Verantwoordelijke uitgever:

Guido Decoster, administrateur-generaal, Agentschap voor Binnenlands Bestuur
Boudewijnlaan 30 bus 70, 1000 Brussel

Foto's:

Lies Willaert, Nele Van Canneyt, Isabelle Persyn, Elke Verheyen, Eduardo Tardaguila

Lay-out:

Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid, afdeling Communicatie,
Ingrid van Rintel

Depotnummer:

D/2010/3241/200

Contact:

www.inburgering.be

inburgering@vlaanderen.be

